

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program
Výtvarná umění Ateliér Grafiky I. / škola Dalibora Smutného

DIPLOMOVÁ PRÁCE

METAMORFÓZOU
METAMORPHOSIS

Vypracovala: Dominika Slavická
Vedoucí diplomové práce: Doc. Dalibor Smutný
Oponent diplomové práce: Adam Borzič

Akademický rok 2019/2020

Má diplomová práce se dá zařadit do rodiny širokého spektra přístupů, kterým náleží přívěsisko eko, a které se vzájemně doplňují a prolínají. Nejbližší má hlubinné ekologii a spiritualitu přírodních národů, kdy obojí usiluje o holistické nahlížení světa, o obnovu duchovního prožívání přírody a zahrnutí sebe do komplexnějšího systému, nežli je pouze lidská společnost.

V environmentálně orientovaném výstupu mé diplomové práce je zřetelný silný příklon ke spiritualitě, ať už ve zpodobnění náboženské ikony - černé madony, ale i v obrazech postavených na čistě osobní percepci spirituality, která má základ především ve zkušenosti s rostlinami síly, jak jsou nazývány přírodními národy. V těchto kulturách jsou považovány za svátosti, užívají se v ceremoniálním prostředí a umožňují léčení těla i ducha.

Úvádějícím prvkem mé diplomové práce je Černá madona - Matka Země, Velká matka, symbol plodnosti, ženský princip. Je odkazem pohanské kultury, ze které se tento symbol přenesl do křesťanské tradice. Černým madonám se připisuje léčivá moc a lidé za nimi vykonávají poutě s vírou v jejich zázračnou moc.¹ V této souvislosti se nabízí možnost chápat Černou madonu za symbol uzdravení panujícího patologického vztahu lidstva k planetě Zemi.²

Pro ztvárnění madony jsem zvolila sochařské médium ve formě busty lité v betonu, jejíž krk obepíná límeček s barevnou výšivkou s přírodními a fantaskními motivy, odkazující k tradičním řemeslným technikám.

Ústřední částí práce je pak autorská knížka, ve které ilustruji postoj člověka, který si přiznává dopad svého druhu na stav mimolidského světa, hledajícího odpuštění a smíření, a skrze duchovní citění a niterný vztah k přírodě cestu k nápravě.

Kniha je koncipovaná na pomyslné dvě části - první o prozření, žalu, pokání. Tato pochmurná linka se pak překlenuje v hledání naděje, návratu k divokosti, takové, jakou jí popsal Gary Snyder², zakoušení transcendence, orientuje se na proměnu myšlení směrem ke kolektivismu a vnímání posvátnosti přírodního světa.

V knize pracuji s propojením textu a obrazu, kdy jedno doplňuje druhé. V obrazové části se prolíná několik druhů kreseb, od realistického pojetí ke snovým výjevům až po lineární kresby s inspirací ve středověkých rytinách.

Celý výstup doplňuje série kreseb převedených do techniky sitotisku, které jsou výpovědí o bytostné spřízněnosti člověka s přírodním světem, o syntéze a duchovním splynutí se vším živým. V kresbách se promítá zkušenost změněného stavu vědomí, stavu, ve kterém lze prožít spojení s rostlinami a zvířaty, poznat jejich i svou vlastní duchovní podstatu a rozpomenout se na všudypřítomnou imanenci božství.

Při realizaci diplomové práce jsem se nepotýkala s nesnázemi ohledně definování tématu, ale s jeho uchopením. Jakým způsobem pojmout hlavní myšlenky tak, aby byly v pracích čitelné, ale ne příliš popisné, o kombinaci jakých prostředků půjde. Zvažovala jsem také, zda pracovat s obecnou symbolikou, nebo si vystačit s vlastní. Nakonec jsem se rozhodla pro syntézu obojího - Černou madonu jako odkaz k obecné symbolice a kresby převedené do sitotisku s autonomní symbolickou povahou.

Je třeba vzít na vědomí, že klimatické krize je skutečná, veškeré argumenty proti zdají být pouhým pokusem o zachování dosavadního komfortu bez jakéhokoliv výhledu do budoucnosti.

Je nutné zasáhnout ve vysokých kruzích lidí a společností pyramidálně ovlivňujících klima, ale stejně tak je třeba jednat i individuálně. Není možné spoléhat se pouze na změnu shora, každý z nás jí tvoří také. Musíme se dostat pod povrch, aby mohlo dojít k úplné rekonvalescenci našeho vztahu k přírodě, k hlubokému přijetí svého původu a sebe jako součásti celku, k prolomení iluze osamocení individua bez vztahu ke zbytku světa. Trvalá proměna stávajícího nastavení se neobejde bez niterného a altruistického vztahu k veškerému životu.

Cílem environmentálního umění by proto nemuselo být pouze reflektování dané situace. Pokud je problém zřejmý, pak by umění mohlo být prostředkem pro vyvolání citu, ne tolik nosičem faktů. Hudba,

která nás dojme, dílo, které nás hluboce zasáhne, příběh, který nás skrze metaforu nebo podobenství dovede k pochopení, jsou často katalyzátorem.

V mé vizi by se umění zabývající se přírodním environmentem stalo jakousi terapií. Bylo by iniciátorem nebo průvodcem změny. Dotklo by se důležitého místa a podílelo se na proměně hodnot. Umění pro člověka vzdáleného přírodě - své planetě. Takové umění by fungovalo jako most mezi přírodou a člověkem nebo mezi původním a civilizovaným, mohlo by být jedním z míst pro rozvoj emocionálního vztahu k přírodě.

1 Černá bohyně, Zelený bůh a „divý muž“, In Ralph METZNER, Zelená psychologie, Praha: Triton, 2011

2 Psychopatologie vztahu lidstva a přírody, In Ralph METZNER, Zelená psychologie, Praha: Triton, 2011

3 Etiketa svobody, In Gary SNYDER, Praxe divočiny, Praha: Mat'a, 1999